

1V **Opiniepanel** Rapport

19-10-2022

Auteur: Petra Klapwijk

Onderzoek: Leesgedrag en leestrends

Samenvatting

Kwart raakt geen boek aan, maar meerderheid leest nog steeds: dit zijn de trends van nu

Vanavond worden de genomineerde boeken voor de NS Publieksprijs bekend gemaakt, maar hoe populair is lezen nog in Nederland? Wie lezen er het meest en wat zijn de populairste genres? EenVandaag vroeg de leden van het Opiniepanel naar hun leesgedrag.

Aan het onderzoek van EenVandaag deden ruim 27.000 leden van het Opiniepanel mee. Daaruit blijkt dat driekwart van de deelnemers (75 procent) minstens 1 keer per jaar een boek leest. Het ouderwetse papieren boek is nog steeds het populairst (89 procent), maar lezers pakken er soms ook een e-boek (39 procent) of luisterboek (11 procent) bij.

Ontspanning of informatief?

De belangrijkste reden voor mensen om te lezen is ontspanning (83 procent). Ook laten veel lezers zich graag meeslepen in een verhaal. "Bij een goed boek kan ik de sfeer, de omgeving zien, ruiken en proeven in mijn gedachten en ben ik van de wereld. Heerlijk", legt iemand uit.

De helft van de panelleden vindt het belangrijk om informatie uit een boek te halen, en een kwart leest om de geest scherp te houden.

'In de avond echt geen zin meer'

Een kwart van alle ondervraagden zegt zelden of nooit te lezen. Zij doen liever andere dingen of beleven er geen plezier aan.

Iets meer dan derde van de niet-lezers (34 procent) vindt het te lang duren of heeft niet genoeg concentratie om een heel boek uit te lezen. "Ik lees de hele dag al op mijn telefoon en de pc. Dan heb ik 's avonds echt geen zin meer in een boek."

Thriller en roman favoriet

Van alle genres zijn de thriller en de roman het meest favoriet bij lezers. Ook boeken over geschiedenis en cultuur en (auto)biografieën doen het goed. Een kwart verliest zich graag in fantasy en Science Fiction (23 procent). Dit genre doet het vooral goed onder de groep tot 35 jaar (37 procent). Deze jongere groep leest ook graag Young Adult boeken (23 procent).

Jongeren gaan online

Onder de jongere lezers zijn duidelijk twee trends te zien. Terwijl van de 35-plussers 14 procent jaarlijks minstens 1 Engelstalig boek leest, is dat in de groep 18-35 jaar bijna de helft (46 procent).

Ook online platforms en communities over boeken zijn in trek bij deze groep. Een derde (33 procent) van de ondervraagde jongeren kijkt weleens op Hebban.nl of Goodreads, of volgen hashtags als #BookTok of #Bookstagram. Zij vinden het handig én leuk om hier inspiratie voor nieuwe boeken op te doen en leeservaringen te delen. Van de 35-plussers gaat maar 8 procent naar dit soort communities.

Op de bank en op de wc

Lezers liggen het liefst met een boek op de bank (87 procent) of in bed (60 procent). De helft neemt sowieso een boek mee op vakantie. Andere populaire leesplekken zijn de achtertuin, de trein en voor velen ook de wc.

Sommigen spreken zelfs van een 'leesverslaving'. "Als ik echt in een boek zit, is geen plek te gek. Dan lees ik overal. Op de wc, tijdens het koken, in de winkel", bekent een deelnemer. Een ander vertelt over lezen tijdens het werk: "Ik luister boeken als ik aan het werk ben als taxichauffeur ziekenvervoer. Zodra ik alleen rijd luister ik. Het is heel ontspannend werken."

Samenvatting

Eén op 5 is (meer) gaan lezen in coronatijd

Troost in coronatijd

Heeft de coronatijd, waarin we ons vaker thuis moesten vermaken, nog invloed gehad op ons leesgedrag? Een kleine groep (6 procent) is in de tijd waarin er coronamaatregelen golden (weer) begonnen met lezen. 16 procent is in die periode meer gaan lezen. Van beide groepen houden 6 van de 10 dat nog steeds vol nu er geen beperkingen meer gelden.

Het boek dat meest genoemd wordt als 'troostrijk' in coronatijd is de Bijbel. "Vanwege het hoopvolle perspectief dat erin geboden wordt. Dat relativeert de corona situatie", vertelt iemand. Een enkeling zocht juist afleiding in boeken over andere pandemieën: "'De Pest' van Albert Camus; een boek over dood, paniek en broederschap tijdens een 'lockdown avant la lettre'", zegt een panellid.

Samenvatting

Helpt voorlezende ouders stopt ermee als kind 7 jaar is: 'Zonde, want heeft veel voordelen'

90 procent van de ouders met kinderen onder de 18 jaar lezen hun kinderen regelmatig voor. De helft (47 procent) stopte daarmee voordat hun kind 7 jaar oud was. Dat blijkt uit onderzoek van EenVandaag onder 2.400 ouders.

Het onderzoek werd uitgevoerd in de week waarin de nominaties voor de NS Publieksprijs bekend worden gemaakt.

'Helpen om fantasie te stimuleren'

Driekwart (75 procent) van ouders met kinderen tot 18 jaar leest of las hun kinderen dagelijks voor. Nog eens 15 procent doet of deed dat wekelijks. Dus bijna alle ouders (90 procent) lezen of lasen hun kinderen regelmatig voor.

"Het is een mooi ritueel om de dag mee af te sluiten, een echt moment van mij en mijn kinderen. Het is een gezellig moment samen, net voor het slapengaan", schrijft een deelnemer aan het onderzoek. "Ik hoop dat mijn kind daardoor ook interesse in het lezen van boeken krijgt, ik denk dat ik hem hiermee help om zijn fantasie en woordenschat te stimuleren."

Op jonge leeftijd stoppen met voorlezen

Toch stoppen veel ouders op redelijk jonge leeftijd al met voorlezen. De helft (47 procent) is daar al mee gestopt voordat het kind 7 werd. Dus als het kind in groep 3 zit en net zelf een beetje begint met lezen.

Ruim een kwart houdt ermee op als de kinderen 7 of 8 jaar oud zijn. Volgens veel ouders omdat hun kind het dan wel zelf kan, of omdat kinderen het voorlezen stom beginnen te vinden. Een kleine groep ouders leest nog voor als de kinderen ouder dan 10 zijn.

'Voorlezen is enorm waardevol'

"We zien heel duidelijk dat lezen letterlijk met de paplepel wordt ingegoten", vertelt Janneke Siebelink van de stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek (CPNB). "Dat is enorm waardevol: van boeken word je leuker, slimmer en gezonder."

"Het is zonde dat het aantal ouders dat met regelmaat voorleest vanaf 7 jaar rap afneemt, want voorlezen heeft heel veel voordelen. Voorlezen verrijkt de taal van een kind, iets wat ze hun hele verdere leven bij zich dragen."

Leescirkel van generaties

Volwassenen die vroeger door hun ouders zijn voorgelezen, lezen nu ook vaker. Van wie zelf is voorgelezen zegt 4 op de 5 (79 procent) nu zelf minstens 1 keer per jaar een boek te lezen. Van de mensen die aangeven dat hun ouders lezen niet belangrijk vonden, is dat 61 procent.

"Je hebt te maken met een leescirkel; een lezende volwassene zorgt voor een lezend kind", legt Siebelink uit. "In gezinnen waar ouders hun kinderen van kleins af aan meegeven dat lezen leuk is en welke meerwaarde boeken hebben, zien we dat kinderen op latere leeftijd ook meer plezier aan lezen hebben en vaker een boek pakken."

Stimuleren om te lezen

"Het is enorm waardevol dat ouders hun kinderen stimuleren om te lezen", vervolgt ze. "Dat stimuleren van lezen kan bewust: door meer voor te lezen en dat ook als de kinderen groter zijn vol te houden, met de kinderen naar bieb of boekhandel te gaan en ze boeken aan te reiken als ze zelf kunnen lezen."

Het werkt volgens haar ook door als ouder zelf het goede voorbeeld te geven en een boek op te pakken om in het bijzijn van kinderen te lezen. "Dan zien kinderen dat boeken voor alle leeftijden zijn en bijvoorbeeld voor ontspanning kunnen zorgen."

Vragenlijst en uitslagen

Driekwart leest minstens één keer per jaar een boek

Hoe vaak lees jij een boek of luister jij naar een boek? Dat kunnen papieren boeken zijn, e-boeken (digitaal) of luisterboeken.

We bedoelen dat je er een stuk(je) in leest of naar luistert.

(Bijna) dagelijks 33%

Wekelijks 18%

Maandelijks 10%

Minstens één keer per half jaar 9%

Minstens één keer per jaar 5%

Minder vaak dan één keer per jaar 3%

(Bijna) nooit 22%

Weet niet / geen antwoord -

De volgende vragen zijn gesteld aan deelnemers die minstens één keer per jaar een boek lezen.

Welke van de onderstaande soorten boeken lees of beluister jij minstens één keer per jaar? Je kunt meerdere antwoorden geven.

Papieren boek 89%

E-boek (digitaal) 39%

Luisterboek 11%

Engelstalig boek 23%.

(Luister)boek in andere taal dan Nederlands of Engels 4%

Wat zijn voor jou de belangrijkste redenen om een boek te pakken? Hiermee bedoelen we een papieren boek, e-boek of luisterboek. Je kunt meerdere antwoorden geven.

Top 5:

Ontspanning 83%

Me laten meeslepen in een verhaal 53%

Informatie / kennis 52%

Rust in je hoofd creëren 38%

Vakantie 26%

Om mijn geest scherp te houden 25%

Leesgedrag

Kwart leest weinig of niet

De volgende vraag is gesteld aan deelnemers die minder vaak dan één keer per jaar een boek lezen of helemaal niet lezen.

Je hebt ingevuld dat je weinig tot geen boeken leest of beluistert. Wat zijn de belangrijkste redenen daarvoor? Je kunt meerdere antwoorden geven.

Top 5:

Ik vind andere dingen leuker om te doen 43%

Ik beleef er geen plezier aan 36%

Ik heb niet genoeg concentratie/ duurt me te lang om een boek uit te lezen 34%

Geen zin 33%

Geen tijd 23%

De volgende stellingen zijn voorgelegd aan alle deelnemers.

Ben je het eens of oneens met de volgende stellingen:

	Eens	Oneens	Weet niet
'Ik zou wel meer boeken willen lezen of beluisteren, maar maar het lukt me niet in de praktijk.'	60%	34%	6%
'Doordat ik meer op mijn mobiele telefoon zit lees ik minder dan vroeger.'	42%	52%	6%
'Door sociale media kan ik me minder goed op een boek concentreren dan vroeger.'	23%	68%	9%
'Als de bibliotheek gratis zou zijn zou ik meer lezen.'	20%	69%	11%
'Ik heb er sowieso geen behoefte aan om meer te lezen.'	22%	70%	8%

Lezers

Thrillers en romans populairst

De volgende vragen zijn gesteld aan deelnemers die minstens één keer per jaar een boek lezen.

Welke soort(en) boeken lees je het liefst? Je kunt maximaal 5 antwoorden aankruisen.

Top 10

Thrillers 53%

Roman/ literatuur 49%

Geschiedenis, cultuur/ kunst/ fotografie 30%

(Auto)biografie 26%

Fantasy/ Science fiction 23% (doet het goed bij groep tot 35 jaar: 37%)

Romantisch/ lichte fictie (bv Lucinda Riley, Julia Quinn) 22%

Maatschappij/ politiek 21%

(Populair) wetenschappelijk boek 20%

Persoonlijke ontwikkeling/ zelfhulpboek 15%

Kookboek 14%

Op welke plaatsen lees of beluister jij graag een boek?

Je kunt meerdere antwoorden geven.

Op de bank, stoel 87%

In bed 60%

Op vakantie 50%

Buiten, bv tuin, park 30%

In de trein 22%

Als ik ergens moet wachten, bv wachtkamer, bushalte 20%

In bad 8%

Op werk, school, opleiding 7%

In de bus 6%

Meest genoemd in open reacties: op de wc

Lezers

Leesclubs en online boeken communities

We zijn benieuwd of jouw interesse in boeken verder gaat dan lezen of luisteren of niet. Welke van de onderstaande dingen zijn op jou van toepassing:

Ik praat regelmatig met familie of vrienden over boeken 44%

Ik ben lid van de bibliotheek 20%

Ik ben lid van een leesclub 3%

Ik schrijf regelmatig recensies over boeken 3%

De laatste jaren komen er steeds meer online platforms en communities over boeken. Denk bijvoorbeeld aan BookTok, Hebban.nl, Bookstagram, Goodreads en andere apps, Facebookgroepen of sociale media.

Welke online platforms of communities over boeken bezoek jij wel eens?

Je kunt meerdere antwoorden geven.

BookTok 3%

Hebban.nl 5%

Bookstagram 2%

Goodreads 11%

Ander app, Facebookgroep, of online platform over boeken 3%

Geen van deze 81%

Weet niet / geen antwoord 2%

De volgende vraag is gesteld aan de deelnemers die wel eens een online platform of community over boeken bezoeken.

Ben jij door de komst van nieuwe online platforms en communities over boeken meer gaan lezen of maakt dat geen verschil?

Ik ben daardoor meer gaan lezen 5%

Het maakt voor mij geen verschil 76%

Weet niet / geen mening / anders 19%

Coronatie

Meeste 'coronalezers' blijven lezen

De volgende vraag is gesteld aan alle deelnemers.

We willen nu iets meer weten over jouw leesgedrag in de periode dat er coronamaatregelen waren, dus van 2020 tot midden 2022.

Ben jij meer of minder gaan lezen in coronatijd: wat is op jou van toepassing?

- Ik ben (weer) begonnen met boeken lezen of beluisteren in coronatijd 6%
- Ik ben meer boeken gaan lezen of beluisteren in coronatijd 16%
- Ik ben minder boeken gaan lezen of beluisteren in coronatijd 5%
- Ik lees of beluister nog ongeveer evenveel boeken als voor de coronatijd 44%
- Ik las / beluisterde geen boeken voor de coronatijd en doe dat nog steeds niet 16%
- Geen van deze is van toepassing 12%
- Weet niet / geen antwoord 1%

De volgende vraag is gesteld aan deelnemers die (weer) begonnen zijn met boeken lezen of luisteren in coronatijd of dat meer zijn gaan doen.

En hoe is het sinds we geen coronamaatregelen meer hebben: ben je boeken blijven lezen of beluisteren, doe je dat minder of ben je (weer) helemaal gestopt?

- Ik ben (meer) boeken blijven lezen/ beluisteren 60%
- Ik ben minder boeken gaan lezen/ beluisteren 33%
- Ik ben (weer) gestopt met boeken lezen/ beluisteren 3%
- Weet niet / geen mening 4%

Leesopvoeding

Vrijwel iedereen vindt het belangrijk dat kinderen lezen

De volgende vragen zijn gesteld aan alle deelnemers.

In hoeverre vind je het belangrijk dat kinderen in de basisschoolleeftijd regelmatig een boek lezen?

- Heel belangrijk 79%
- Redelijk belangrijk 16%
- Niet zo belangrijk 2%
- Helemaal niet belangrijk -
- Weet niet / geen mening 3%

In hoeverre vind je het belangrijk dat kinderen in de middelbare schoolleeftijd regelmatig een boek lezen?

- Heel belangrijk 71%
- Redelijk belangrijk 22%
- Niet zo belangrijk 4%
- Helemaal niet belangrijk 1%
- Weet niet / geen mening 2%

We zijn ook benieuwd of jouw ouders je vroeger bekend hebben gemaakt met boeken of niet. Kruis alles aan wat op jou van toepassing is.

- Mijn ouders hebben mij regelmatig voorgelezen 56%
- Ik ging wel eens met mijn ouders naar de bibliotheek 51%
- Ik ging wel eens met mijn ouders een boek kopen 33%
- Mijn ouders lezen/ lezen zelf regelmatig een boek 54%
- Mijn ouders hebben mij gestimuleerd om boeken te lezen 47%
- Mijn ouders vonden het niet belangrijk dat ik zelf boeken ging lezen 11%

Voorlezen

Helpt stopt met voorlezen voor 7e jaar

De volgende vraag is gesteld aan deelnemers met een kind tussen de 0 en 18 jaar.

Hoe vaak lees/ las jij je kind(eren) voor?

(Bijna) dagelijks 75%

Wekelijks 15%

Maandelijks 2%

Minstens één keer per jaar 1%

(Bijna) nooit 5%

Weet niet / geen antwoord 2%

De volgende uitslag is van de ouders die inmiddels gestopt zijn met voorlezen.

Je hebt ingevuld dat je je kind(eren) regelmatig voorleest of hebt voorgelezen.

Tot welke leeftijd heb je dat (ongeveer) gedaan?

Tot 4 jaar 10%

4-6 jaar 37%

7-8 jaar 28%

9-10 jaar 14%

10-12 jaar 10%

Ouder dan 12 jaar 1%

Kinderen nu

Kinderen op basisschool lezen veel meer dan op middelbare

De volgende vraag is gesteld aan deelnemers met een kind tussen de 0 en 18 jaar.

Welke van de onderstaande situaties zijn van toepassing op jou en je kind(eren)?

Ik stimuleer(de) mijn kind(eren) regelmatig actief om boeken te lezen 82%

Ik wacht meestal af tot mijn kind(eren) zelf om een boek vragen 22%

Ik vind/ vond het niet belangrijk dat mijn kind(eren) zelf boeken lezen 8%

De volgende vraag is gesteld aan ouders met een kind in de basisschool leeftijd.

De volgende vragen gaan over het leesgedrag van jouw kind in de basisschool leeftijd.

Als je meerdere kinderen in die leeftijdsgroep hebt, beantwoord de vraag dan voor je oudste kind.

Hoe vaak leest jouw kind in de basisschool leeftijd (ongeveer) een boek? We bedoelen dat ze er een stuk(je) zelfstandig in lezen.

(Bijna) dagelijks 55%

Wekelijks 26%

Maandelijks 7%

Minstens één keer per half jaar 3%

Minstens één keer per jaar -

Minder vaak dan één keer per jaar -

(Bijna) nooit 5%

Weet niet / geen antwoord 4%

Middelbare school

Engelstalig doet het goed op middelbare school

De volgende vragen zijn gesteld aan ouders met een kind in de middelbare school leeftijd/ tot 18 jaar.

De volgende vragen gaan over het leesgedrag van jouw kind in de middelbare school leeftijd. Als je meerdere kinderen in die leeftijdsgroep hebt, beantwoord de vraag dan voor je oudste kind.

Hoe vaak leest jouw kind in middelbare school leeftijd (ongeveer) een boek? We bedoelen dat ze er een stuk(je) zelfstandig in lezen.

(Bijna) dagelijks 12%

Wekelijks 22%

Maandelijks 16%

Minstens één keer per half jaar 12%

Minstens één keer per jaar 10%

Minder vaak dan één keer per jaar 2%

(Bijna) nooit 22%

Weet niet / geen antwoord 4%

Leest jouw kind vooral Nederlands, vooral Engelstalig of een combinatie daarvan?

Alleen Nederlands 34%

Vooraf Nederlands, en af en toe Engelstalig 33%

Ongeveer evenveel Nederlands als Engelstalig 14%

Vooraf Engels en af en toe Nederlands 6%

Alleen Engelstalig 1%

Weet niet / geen mening/ niet van toepassing 12%

Middelbare school

Meerderheid voor vrij lezen op rooster en Young Adult op lijst

De volgende vragen zijn gesteld aan alle deelnemers.

Vind jij wel of niet dat lezen bij kinderen op de middelbare school aangemoedigd moet worden?

Moet wel aangemoedigd worden 90%

Hoef niet aangemoedigd te worden 5%

Weet niet / geen mening 5%

Hieronder zie je een aantal manieren waarop lezen bij kinderen op de middelbare school aangemoedigd kan worden. Welke vind jij goed en welke niet?

	Goed plan	Slecht plan	Weet niet
Een uur vrij lezen per week op het rooster zetten	72%	17%	11%
BookTok gebruiken in de les	24%	15%	61%
Podcasts gebruiken in de les	38%	22%	40%
Young Adult boeken op de boekenlijst voor school zetten	56%	9%	35%
Stripboeken op de boekenlijst voor school zetten	40%	33%	27%
Rapteksten/ hiphopteksten op boekenlijst voor school zetten	20%	50%	31%
Geen onderscheid maken tussen Nederlandstalige en Engelstalige boeken bij de boekenlijst op school	56%	23%	21%
De verplichte boekenlijst helemaal afschaffen	31%	47%	22%

EenVandaag Opiniepanel

Over dit onderzoek

Het onderzoek is gehouden van 7 tot en met 12 oktober 2022. Aan het onderzoek deden 27.334 leden van het EenVandaag Opiniepanel mee, waaronder 2.389 ouders met kinderen onder de 18 jaar.

Het onderzoek is na weging representatief voor 6 variabelen, namelijk: leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat, spreiding over het land en politieke voorkeur gemeten naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2021.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met onderzoeker petra.klapwijk@eenvandaag.nl

Over het EenVandaag Opiniepanel

Het EenVandaag Opiniepanel bestaat uit 80.000 mensen. Zij beantwoorden vragenlijsten op basis van een online onderzoek. Panelleden krijgen ongeveer één keer per week een uitnodiging om aan een peiling mee te doen.